

מספרות המחקר

Reviewed work(s):

Source: *Zion* / ציון, Vol. ס"ח, חוברת ב (תש"ס), pp. 266-268

Published by: [Historical Society of Israel](#)

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/70041212>

Accessed: 29/11/2011 07:35

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at
<http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Historical Society of Israel is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Zion* /.

<http://www.jstor.org>

מספרות המוזק

שלמה אהרונסון, דוד בן גוריון: מנהיג הרנסנס
ששקע, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, באר שבע
1999, 453 עמ', ביבליוגרפיה, מפתחות.

מונוגרפיה המנסה לבחון את דמותו של דוד
בן-גוריון כאינטלקטואל ולבדוק את מעשיו
במסגרת 'התחייה' הציונית או 'הרנסנס
היהודי', בהשוואה לרנסנס האירופי ולאנשי
רוח שונים. זהו ניסיון לנתח את מעשיו של
בן-גוריון גם בשנים המוקדמות של פעילותו.
בין הנושאים הנדונים בספר: השואה והנהגת
היישוב, הקמת צה"ל, הפולמוס על החוקה
ופרישתו הראשונה של בן-גוריון (1953),
מבצע קדש, יחסי ישראל-גרמניה, מאבקו
בפרשת לבון ופרישתו השנייה (1963), יחסי
ישראל-ארצות הברית.

שמואל נח אייזנשטדט ומשה ליסק (עורכים),
הציונות והחזרה להיסטוריה: הערכה מחדש, יד
יצחק בן-צבי, ירושלים תשנ"ט, 510 עמ', מפתח.

קובץ מחקרים המבוסס על כנס שנערך בשנת
1997 לציון מאה שנה לקונגרס הציוני. הכנס
בחן את הטענה, שהציונות היא זו שהחזירה
את היהודים להיסטוריה. המאמרים מציגים את
הפעילות הפוליטית היהודית בתקופות שונות
וטוענים שהיהודים פעלו כגורמים עצמאיים
למדי בזירות הפוליטיות כאשר הנסיבות
אפשרו זאת, ולא צמצמו את פעילותם למאבק
על קיומם ועל זהותם הדתית-התרבותית
בלבד. בקובץ שישה שערים, העוסקים בין
השאר בנושאים הבאים: התגבשות הזהות

הקולקטיבית היהודית, הזיקה בין זהות
הקולקטיב היהודי לבין החברה שבה חיו,
ארגונים יהודיים ופעילותם הקולקטיבית למן
הנגידות בבבל ועד לוועד ארבע הארצות
במזרח אירופה, כניסת היהודים להיסטוריה
בעת החדשה, השפעת הציונות על המעורבות
היהודית בפוליטיקה.

דוד אסף, ברסלב, ביבליוגרפיה מוערת: ר' נחמן
מברסלב, תולדותיו ומורשתו הספרותית, ספרי
תלמידיו ותלמידי תלמידיו, חסידות ברסלב
וסביבותיה, מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל,
ירושלים תש"ס, כב+291 עמ', מפתחות, איורים.

ספר המרכז את כתביה הפנימיים של חסידות
ברסלב ופרסומים שנכתבו עליה, הן בידי
חוקרים מהאקדמיה והן בידי עיתונאים
וסופרים. החיבור כולל 1,110 כותרים בשפות
שונות, היוצרים תמונה רבגונית של העדה
החסידית ושל הקף הכתיבה מתוכה ועליה.
לכותרים צורפו דברי הסבר קצרים, תוך ציון
פרטים ביבליוגרפיים ואחרים, כגון מהדורות
שונות, תגובות וביקורות.

זאב ב' בגין, כי לא נראה את עזקה: מקורם של
מכתבי לכיש, יד יצחק בן-צבי, ירושלים תש"ס,
יג+233 עמ', נספחים, ביבל', מפתח, איורים.

בדיקה מחדשת של חרסי לכיש, מכתבים
קצרים שכתבו קצינים בצבא יהודה שנים
אחדות לפני חורבן הממלכה. לספר שני חלקים.

[ציון - רבעון לחקר תולדות ישראל, שנה סה (תש"ס)]

בראשון מתוארת התפירה הארכיאולוגית וההתפתחות של פענוח החרסים. החלק השני מתמקד במחלוקת על פירושו של חרס מספר 4, שעליו נכתב: 'ידע כי אל משואות לכיש נחנו שומרים, ככל האותות אשר נתן אדוני, כי לא נראה את עזקה'. המחבר מנתח את הנסיבות ההיסטוריות, את הממצאים הארכי-אולוגיים, ואת מופי קווי הראייה בין המבצרים הקדומים בשפלת יהודה, תוך בדיקת המגבלות הפיסיקליות של יצירת תקשורת בעזרת משואות. על סמך ניתוח זה משחזר המחבר את הנסיבות שבהן נכתב חרס מספר 4, וטוען שמרבית חרסי לכיש נשלחו ממרשה.

אברהם ויין (עורך), פנקס הקהילות פולין, ז: מחוזות לובלין, קיילצה, יד ושם, ירושלים תשנ"ט, vii+628 עמ', נספת, ביבל', מפתחות, איורים.

זהו הפנקס התשעה-עשר במפעל פנקסי הקהילות שנכחדו בשואה, והכרך השביעי על הקהילות היהודיות בפולין. הכרך נפתח במבוא כללי על תולדות היהודים במחוזות לובלין וקיילצה ולאחריו מפורטים קורות היהודים ב-264 קהילות. לכל קהילה יש ערך נפרד, המתאר את חיי היהודים בקהילה בשלוש תקופות: עד תום מלחמת העולם הראשונה, בין שתי מלחמות העולם, בשואה ובשנים שאחריה. הערכים מתייחסים בין השאר לחיי הכלכלה והחברה, לחינוך ולתרבות, לפעילות הפוליטית בקהילה ולאישים שפעלו בה.

ישראל קנוהל, בעקבות המשיח, שוקן, ירושלים ותל-אביב תש"ס, 153 עמ', מפתח.

החיבור דן במנהיג משיחי בן עדת קומראן

ובהשפעתו על התפתחות המשיחיות היהודית והנוצרית. במוקד הספר עומדים שני המנונים מקומראן המתארים מנהיג משיחי שעבר חוויה מיסטית וראה את עצמו יושב בחברת מלאכים. המחבר מתחקה אחר דמות זו ואחר התקופה שבה נוצרה. לטענתו, לאחר שמנהיג זה הוחרם בידי חכמי דורו ונהרג בידי הרומאים, שנגדם יצא ל'מלחמת הגאולה', גיבשו תלמידיו תפיסה של משיחיות קטסטרופלית שעל פיה דחייתו של המשיח ומותו הם חלק בלתי נפרד מתהליך הגאולה. לדעת המחבר, תפיסה זו עמדה בבסיס פעילותו המשיחית של ישו ואף השפיעה על תפיסות משיחיות יהודיות. בסיום הספר מוצע זיהוי אפשרי של המשיח הקומראני עם דמות היסטורית הנזכרת בכתביו של יוספוס פלוניוס ובספרות חז"ל.

יוסף יהלום, פיוט ומציאות בשלהי הזמן העתיק, הקיבוץ המאוחד ויד יצחק בן-צבי, תל-אביב 1999, 301 עמ', מפתח.

מחקר המנתח את הפיוטים הארץ-ישראליים במאות ה'-ה'. הוא מפרש אותם על רקע החברה שיצרה אותם ועל פי הקשרם המקורי, תוך התייחסות לאמנות המוסיקלית ולאמנות החזותית שאפיינו את האיזור. במוקד החיבור עומדים הפיוטים לתגים – פיוטי תקיעות לראש השנה, סדרי העבודה ליום כיפור ועוד. ניתוח הפיוטים משרטט את אופיה של החברה היהודית ואת תחומי התעניינותה, כגון יכוח עם הנצרות מצד אחד והשפעת התרבות הערבית על שירת הקודש מצד אחר.

Elinoar Bareket, *Fustat on the Nile: The Jewish Elite in Medieval Egypt*, Brill,

האימפריה הרומית על היהודים בארץ ישראל במאה ה-1. במוקד המחקר ניצבת השאלה: האם הביאה התנצרות האימפריה לעולם של היהודים שינוי מידי שאין ממנו חזרה? על פי ממצאים ארכיאולוגיים מבתי כנסת ומכנסיות ועל פי מקורות יהודיים, נוצריים ופאגניים מנתח החוקר את עולמם ואת דפוסי קהילותיהם של היהודים בארץ ישראל בתקופה זו. הוא עומד בין השאר על ההשפעות ההדדיות בין נוצרים ליהודים ולתושבים אחרים (פאגנים, שומרונים). זהו תרגום אנגלי של המהדורה המקורית, שיצאה לאור בגרמנית.

Michael Graetz und Hannelore Künzl (eds.), *Vom Mittelalter in die Neuzeit. Jüdische Städtebilder – Frankfurt, Prag, Amsterdam: Essayband zur Jubiläumsausstellung*, Universitätsverlag C. Winter, Heidelberg 1999, 144 pp., indices

קובץ מחקרים שפורסם לרגל תערוכה שהתקיימה בספריית האוניברסיטה של היידלברג לכבוד יובל העשרים להקמת בית הספר הגבוה ללימודי יהדות. התערוכה הוקדשה לשלוש קהילות יהודיות בולטות באירופה: פרנקפורט, פראג ואמשטרדם, שבהן היתה יצירה רוחנית, תרבותית, אמנותית ומדעית נרחבת בין המאות ה-12-ה-17. הקובץ דן, בין השאר, בהיסטוריה של הקהילות, בציורי פורטרטים של רבנים, בבתי הכנסת, באומנות, בספרות ובהגדות שהודפסו בשלוש הערים.

Leiden–Boston–Köln 1999, xvi+295 pp., bibl., indices, ill.

מחקר על המנהיגות היהודית בפסטאט במאה ה-1א על פי מסמכים מהגניזה הקהירית. המחברת עוקבת אחר פעולתם של מנהיגים בקהילה ובוחנת את מאבקי הכוחות בין תתי-הקבוצות בקהילה. חמשת פרקי הספר עוסקים בנושאים הבאים: גיבוש הקהילה היהודית בפסטאט, מוסדות הקהילה, המנהיגות, חמישה מנהיגים ירושלמים של הקהילה, וארבעה מנהיגים של הקהילה הבבלית בפסטאט.

Lutz Doering, *Schabbat*, Mohr Siebeck, Tübingen 1999, xvi+678 pp., bibl., indices

מחקר העוסק בשבת ובמשמעותה, מן המאה ה-1 לפני סה"נ ועד לאמצע המאה ה-1 לסה"נ. החוקר מתמקד בהלכות השבת ובמנהגיה ובוחן מגוון רחב של מקורות: ספר היובלים, טקסטים שונים מקומראן, כתביו של יוספוס, ועוד. דרינג מצביע על ההתפתחות שעברה השבת ועל המרכזיות שתפסו הלכות שבת לאורך התקופה הנדונה. כמו כן מוצגת השפעתה של השבת על ישו ועל הנצרות.

Günter Stemberger, *Jews and Christians in the Holy Land*, T&T Clark, Edinburgh 2000, xiii+335 pp., bibl., indices

החיבור בוחן את השפעת התנצרותה של